

Od redakcji

Tematem przewodnim najnowszego numeru *The Journal of Specialised Translation* są tłumacze i profesjonalizacja ich dynamicznie kształtującego się zawodu. Temat ten był już wcześniej podejmowany na łamach Jostrans w numerze 19 (Tłumaczenie maszynowe a metody pracy tłumaczy) oraz w numerze 21 (Zawodowe aspekty tłumaczeń).

Redaktorkami gościnnymi numeru specjalnego Jostrans pt. *The translation profession: centres and peripheries* [Zawód tłumacza — centra i peryferie] są Helle V. Dam i Kaisa Koskinen. W numerze znalazło się 12 artykułów, wstęp oraz artykuł końcowy autorstwa redaktor gościnnych, 8 recenzji oraz 2 wywiady. Numer zawiera kompleksowy przegląd badań nad zawodem tłumacza ilustrowany materiałami z różnych rynków, w tym z Danii, Finlandii, Hiszpanii, Szwajcarii, Austrii czy Izraela, oraz poparty danymi pozyskanymi dzięki zastosowaniu różnorodnych podejść i metod badawczych, m.in. socjologii tłumaczenia, metod obserwacyjnych, badań ankietowych, retrospektywnych protokołów werbalnych oraz analizy sieci społecznych.

W centrum zainteresowań autorów jest topologia zawodu tłumacza, w szczególności jego centrum/prototyp oraz rozmyte granice, zarówno w ujęciu diachronicznym (Paloposki), jak i synchronicznym. Dwa artykuły autorstwa Dam i Koskinen przedstawiają ramy pojęciowe dla badań nad topologią zawodu oraz omawiają, jak badacze, nauczyciele przekładu oraz tłumacze wpływają na kształt granic tej kategorii. W dwóch innych artykułach omówiono status tłumacza, analizując jego postrzeganie przez doświadczonych tłumaczy (Dam i Zethsen) oraz studentów translatoryki (Ruokonen). Innym ważnym aspektem topologii jest umiejscowienie aktorów w stosunku do centrum w różnych konfiguracjach — w małych i średnich przedsiębiorstwach (Kuznik) oraz w środowisku tłumaczy prowadzących działalność gospodarczą, tłumaczy etatowych i tłumaczy-amatorów (Risku, Rogl and Pein-Weber). Trzon numeru gościnnego stanowią artykuły analizujące wewnętrzne i zewnętrzne zagrożenia dla zawodu tłumacza. Zagrożenia wewnętrzne to propagowany przez tłumaczy literackich etos artysty sprzeciwiający się profesjonalizacji (Sela-Sheffy) oraz wewnętrzne hierarchie w obrębie zawodu (Hunziker Heeb). Do zagrożeń zewnętrznych należy zaliczyć: nieodpłatne wykonywanie tłumaczeń przez amatorów, tzw. *crowdsourcing* (Flanagan), zaburzenia na rynku tłumaczeń i czasową deprofesjonalizację zawodu w związku z plagą kradzieży tożsamości (Pym, Orrego-Carmona, Torres-Simón), a także zagrożenia związane z technologią — tłumaczeniami wspomaganymi komputerowo (Christensen and Schjoldager; Bundgaard, Christensen and Schjoldager) oraz tłumaczeniami maszynowymi (Koponen).

Uzpełnieniem artykułów są dwa wywiady powiązane z tematem przewodnim — jeden z dyrektorem agencji tłumaczeń i drugi z tłumaczem „wolnym strzelcem”.

Mnogość perspektyw i metodologiczny eklektyzm potwierdzają, że badania nad zawodem tłumacza stanowią silny i ważny nurt badawczy w obrębie przekładoznawstwa.

Łucja Biel